

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nayka.com.ua | № 6, 2021 | 24.06.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.6.86](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.6.86)

УДК 336.71

О. М. Шевченко,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічної кібернетики,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава
ORCID ID: 0000-0001-5770-8278*

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ В УКРАЇНІ

O. Shevchenko

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economic Theory and Economic Cybernetics,
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava, Ukraine*

WORLD TRENDS OF FINANCIAL TECHNOLOGIES MARKET DEVELOPMENT AND PECULIARITIES OF ITS FUNCTIONING IN UKRAINE

У статті досліджено основні фактори, що сприяють бурхливому розвитку фінансових технологій у світі. Проаналізовано провідний світовий досвід функціонування ринку фінансових технологій та виявлені ключові тенденції його розвитку, а саме: високий глобальний рівень впровадження фінансових технологій, динамічне зростання інвестиції у фінтех, найпопулярнішими секторами вкладання коштів є грошові перекази та платежі, альтернативне кредитування, кібербезпека, блокчейн та криптовалюта, страхові технології; чотириразове зростання світових інвестиції у кібербезпеку; найбільш розвиненим регіоном у структурі світового ринку фінтеху є американський ринок.

Досліджено сучасний стан українського ринку фінансових технологій та з'ясовані причини, які перешкоджають його розвитку в Україні, доведено їх вплив на специфічні особливості його функціонування. На основі аналізу тенденцій функціонування ринку фінтеху у економічно розвинутих країнах світу та специфічних особливостей національного фінтеху запропоновані основні напрями його розвитку в Україні.

In the context of digitalization, fintech is an important element of the global and national economies. The fintech industry is contributing to the formation of a new business model, offering users a more personalized service option combined with lower fixed costs and price parameters.

The purpose of the article is to study global trends in the development of the fintech market and identify specific features of its operation in Ukraine; proposing ways to effectively develop the national market of financial technologies.

The study uses general scientific and specific methods, in particular: analysis and synthesis, theoretical generalization, comparative analysis, economic and statistical methods, the method of scientific forecasting, graphical analysis.

The main factors contributing to the rapid development of financial technologies in the world have been identified. The key factors stimulating the development of the financial technology market are

the spread of the Internet and digitalization. In addition, the global COVID-19 pandemic has increased interest in the payment space, given the rapid acceleration of digital trends and the demand for alternative payment models.

The world's leading experience in the financial technology market is analyzed and key trends in its development are identified, namely: high global level of financial technology implementation, dynamic growth of fintech investment, the most popular sectors of investment are remittances and payments, alternative lending, cybersecurity, blockchain and cryptocurrency insurance technologies; fourfold increase in global investment in cybersecurity; the most developed region in the structure of the world fintech market is North America.

Based on a comprehensive analysis of the state and dynamics of the fintech market in Ukraine, a set of reasons that inhibit its development and affect the peculiarities of its operation. It is proved that the specific features of the functioning of the national fintech market in comparison with the economically developed countries of the world are the following: the activity of banks in the promotion of technological financial services; most Ukrainian fintechs are in the early stages of development; underdevelopment of formal and informal venture investment system; FinTech market volatility; decline in interest from fintech companies to blockchain technology; highly segmented distribution of fintech companies by areas of activity and focused mainly on two areas - payment services and the introduction of innovative technologies and infrastructure; fintech companies are mostly funded by the savings of the founders.

The result of the study is proposed and substantiated measures for further development of the fintech market at the present stage: compliance with a competent and systematic approach by the state to legal regulation of fintech, introduction of open banking through approval of the European directive PSD2 in Ukraine, involvement of outsourcing of fintech companies; increasing the level of financial literacy of the population, based on the simplicity and accessibility of information; formation of competent human resources in the field of fintech.

We believe that the implementation of these areas will contribute to the effective functioning of the fintech ecosystem as objectively the most important part of the competitiveness of the financial system of Ukraine.

Ключові слова: фінансові технології, цифровізація, ринок фінтех, фінтех компанії, інновації, банки, фінтех-стартапи.

Key words: financial technologies, digitalization, ecosystem, fintech market, fintech companies, innovations, banks, fintech startups.

Постановка проблеми. На сучасному етапі фінансовий сектор перебуває в центрі цифрової трансформації, трендом якої стають фінансові технології. У сфері фінансових технологій відбуваються радикальні зміни, пов'язані з підвищенням рівня автоматизації, відкритості та орієнтованості на споживача. Крім того в умовах поширення коронавірусної інфекції, карантину та вимушеної ізоляції роль використання цифрових технологій виходить на перший план у усьому світі, в тому числі й в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та прикладним аспектам з'ясування сутності, становлення та функціонування сфери фінансових технологій присвячена значна кількість наукових праць зарубіжних та вітчизняних дослідників: С. Волосович [2], С. В'язовий [14], Л. Дудинець [13], Т. Калашнікова [3], М. Мазаракі [2], Н. Морозко, І. Пасічник [14], Г. Поченчук, А. Самохіна [3], М. Тарасюк, Л. Рудич [1] та ін.

Відзначаючи вагомий результат наукових здобутків, слід зазначити, що низка теоретичних і практичних питань тенденцій розвитку ринку фінансових технологій в світі та в Україні потребує подальшого вивчення та аналізу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження тенденцій розвитку ринку фінансових технологій у світі та виявлення специфічних особливостей його функціонування в Україні; запропонування шляхів ефективного розвитку національного ринку фінтеху.

Вклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Фінансові технології або фінтех (англ. мовою від «financial technology», скорочене «FinTech») являють собою порівняно нову галузь не тільки в Україні, але і у всьому світі.

Фінансові технології являють собою синтез цифрових технологій та інновацій у фінансовій сфері, що використовуються для надання, розширення і розповсюдження фінансових послуг технологічними компаніями [1].

FinTech охоплює сукупність взаємодоповнюючих технологій, в тому числі мобільних мереж, великих даних, хмарних обчислень, технологій розподіленого реєстру, штучного інтелекту і аналізу даних, які спільно формують широкий спектр операцій у фінансовій індустрії.

Розвиток фінансових технологій, як свідчать дослідження, особливо помітний в останні п'ять років. Як відомо, в основі існування будь-якого явища лежить комплекс умов (факторів). Основними факторами, які сприяли бурхливому розвитку фінтех у світі, як показує практика, є наступні:

1. Світова економічна криза, що почалася в 2008 р. та її наслідки. У цей період населення стало втрачати довіру до традиційних банківських фінансових продуктів та інструментів.

2. Зростання в усьому світі процесів цифровізації, що охопили практично всі сфери людського життя, включаючи і фінансовий сектор. Цифровізація підвищує задоволеність споживачів фінансових послуг; розширює можливості управління капіталом економічного суб'єкта; скорочує витрати всіх учасників фінансового ринку; прискорює фінансові операції; збільшує територіальне покриття фінансовими послугами; підвищує прозорість відносин на фінансовому ринку. Розвиток технологій обробки інформації визначило розвиток таких сегментів фінтех, як блокчейн, P2P кредитування, онлайн-скоринг, алгоритмічна торгівля та ін.

3. Активне поширення мережі Інтернету (розширюється географія і зростає швидкість його роботи), що дає можливість людині перебувати в кіберпросторі цілодобово. Сприяє цьому процесу й прискорений розвиток ринку мобільних пристроїв.

4. Поширення швидкими темпами соціальних мереж та месенджерів. Зростання популярності соціальних мереж сприяло появі принципово нових видів фінансових послуг, заснованих на обміні інформацією між користувачами (краудфандинг, P2P перекази і фінансування, соціальні трейдинги та ін).

5. Прагнення до інновацій, підвищені вимоги до зручності користування послугами, якості та швидкості отримання інформації, властиві самому численному у світовій історії поколінню мілленіалів (народилися у період з 1980 р. до початку 2000-х рр.). Це покоління вже залежить від автоматизованих, більш швидких і ефективних технологій і послуг. У результаті, попит на системи цифрових платежів буде рости швидкими темпами в цьому році і в подальшому.

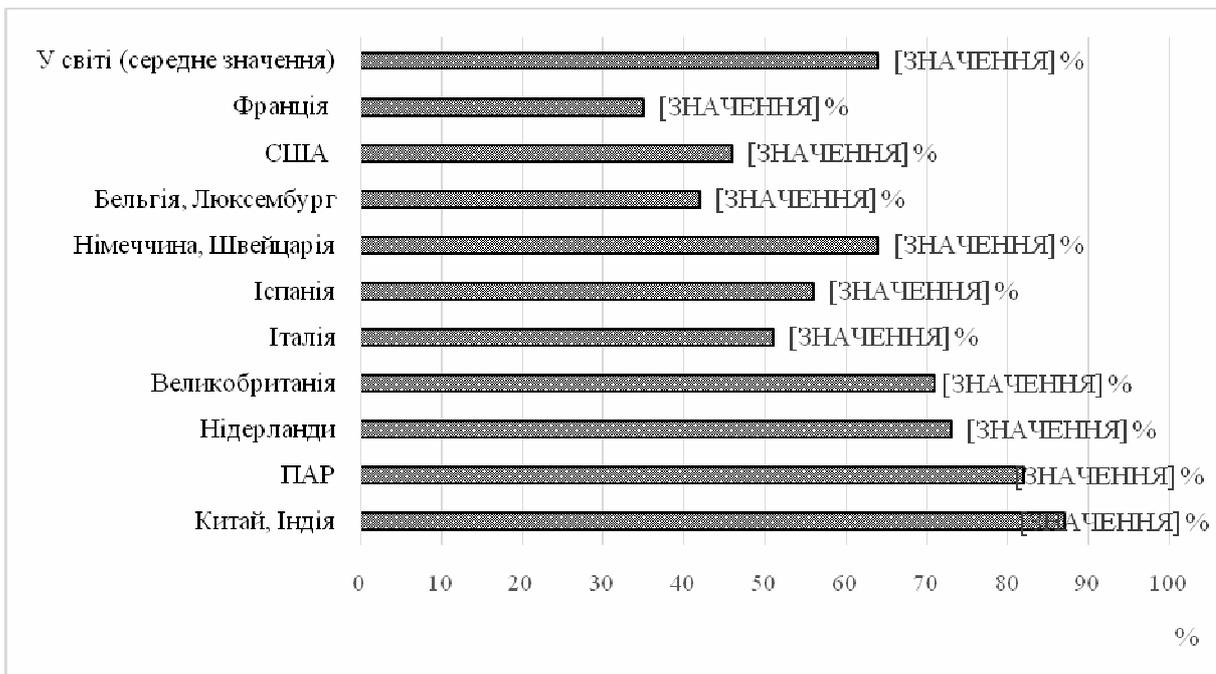
6. Успіх технологічних компаній в інших секторах економіки (ритейл, індустрія розваг та ін). Поява успішних компаній, які значною мірою змінили свої ринки і запропонували більш конкурентні продукти і послуги, викликала інтерес підприємців, в тому числі, і до фінансового сектору.

7. Зростання обсягу електронної торгівлі стимулює зростання обсягу послуг в сегменті платежів і переказів, а також в сегменті фінансування. Збільшення оборотів онлайн-торгівлі є драйвером розвитку платіжних сервісів (включаючи електронні гарантії, внутрішні платежі з використанням додатків і миттєві платежі), а також послуг в сфері кредитування покупців [2, с. 9-10; 3, с. 202].

Дослідження свідчать, що ринок фінансових технологій активно розвивається упродовж останніх років в усьому світі. Основним драйвером розвитку ринку фінтех є ступень проникнення фінансових послуг, що сприяє щорічному зростанню кількості користувачів фінансових технологій у світі.

Якщо фактичний глобальний рівень впровадження фінтех у 2015 році складав 16%, то у 2019 році – 64%, що свідчить про те, що фінтех-послуги стали популярними в світі, перетворившись в масовий тренд. У всьому світі, наприклад, 96% споживачів знають як мінімум про один альтернативний FinTech-сервіс, за допомогою якого здатні переводити гроші і здійснювати платежі.

Проникнення фінтех в світі характеризується стійким зростанням (рис. 1).

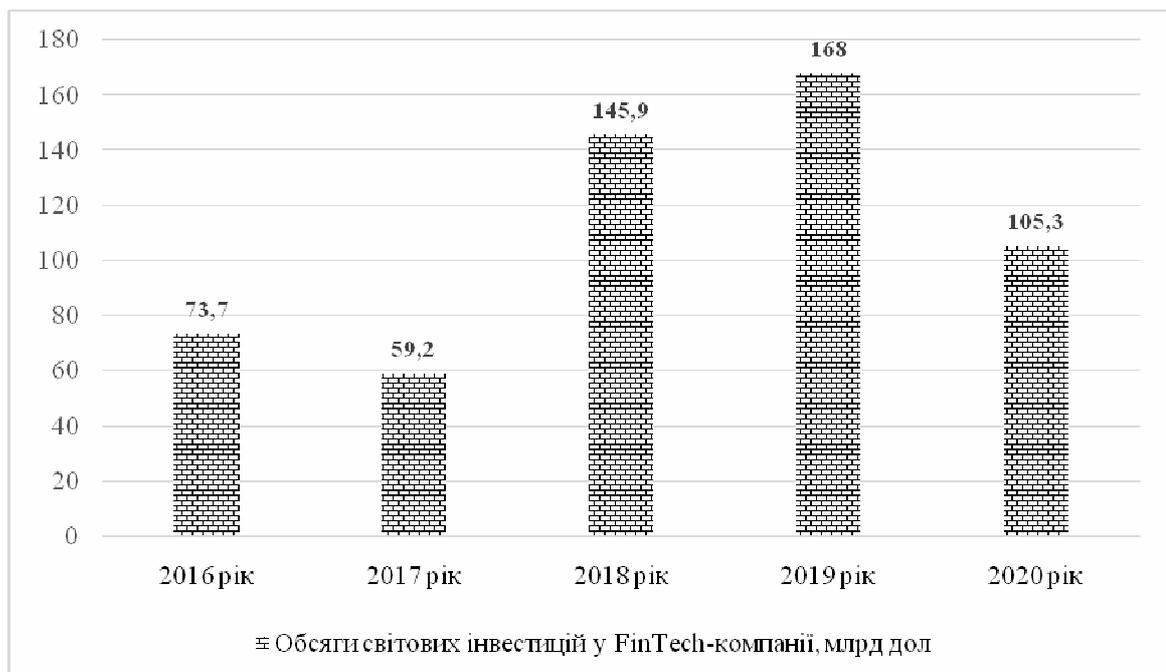
Рис. 1. Проникнення фінтех на ринках зарубіжних країн у 2019 році, %

Джерело: побудовано автором за даними [4]

Аналіз наведених даних на рис.1 показує, що за темпами проникнення фінтех-послуг лідирують Китай і Індія, цей показник становить 87%. Незначно відстає ПАР з показником у 82%. Серед розвинених країн найвищий рівень проникнення відзначається в Нідерландах (73%) і Великобританії (71%). Найнижчий рівень проникнення виявлений у США — 46%, Бельгії та Люксембурзі — 42% та Франції — 35%.

Згідно зі звітом McKinsey & Co, тільки за травень 2020 року рівень цифрового залучення в європейських країнах зріс до 20%, а використання готівки скоротилося вдвічі. Фінтех-революція настає набагато швидше, ніж очікувалося, причому найсильніше вона змінює ландшафт ринку в країнах, що розвиваються, до яких відноситься й Україна [5].

Вагомим показником розвитку ринку FinTech є обсяги сукупних інвестицій, динаміка яких представлена на рис. 2.

Рис. 2. Сукупні обсяги інвестицій у FinTech компанії за 2016–2020 рр., млрд дол

Джерело: побудовано автором за даними [6]

Дані, наведені на рис. 2 показують, що глобальні інвестиції в фінтех у 2020 р. склали 105,3 млрд дол – це третій за всю історію значний за обсягом показник. Світові інвестиції в фінтех у 2020 р. відстають від загальної суми інвестицій 2019 року в розмірі 62,7 млрд дол або на 37%. Таку тенденцію можна

пояснити частково відсутністю мега угод злиття та поглинань. Результати дослідження засвідчують різке зростання розміру глобального інвестування у FinTech-галузь, зокрема, якщо у 2017 році розмір інвестування складав 59,2 млрд дол, то вже у 2018 році показник зростає до рівня 145,9 млрд дол, а пік інвестування припадає на 2019 рік, коли обсяги інвестицій становили 168,0 млрд дол.

Основними джерелами фінансування фінтех-проектів є венчурний капітал, угоди злиття і поглинання, а також прямі інвестиції (табл. 1).

Таблиця 1.
Світовий ринок інвестицій у фінтех за видами інвестованого капіталу у 2016–2020 рр., млрд дол

Вид інвестованого капіталу	2016	2017	2018	2019	2020
Інвестований венчурний капітал	22,9	23,4	53,8	40,1	42,3
Інвестований капітал за угодами M&A	48,6	34,7	89,9	129,7	61,3
Прямі капітальні інвестиції	2,2	1,1	4,7	3,0	2,7

Джерело: складено автором за даними [6]

Дані, наведені у таблиці 1 свідчать, що піковим для венчурного фінансування фінтеху став 2018 р., коли було укладено угод на суму понад 53,8 млрд дол. У 2019 р. обсяги фінансування знизилися за рахунок зменшення кількості великих проектів. Обсяг венчурних інвестицій в фінтех-проекти у 2020 р. досяг 42,14 млрд дол, що на 5,2% більше, ніж роком раніше. Зростання в історичний період було результатом збільшення на ринках, що розвиваються; збільшення фінансування та інвестицій у фінтех-стартапи; зростання проникнення Інтернету і збільшення наявного доходу. Факторами, які негативно вплинули на зростання в історичний період, були суворі урядові постанови та відсутність людського втручання [6].

Активність в сфері злиття та поглинання з 2016 по 2019 рр. зростала майже кожного року, досягнувши пікового значення – 129,7 млрд дол у 2019 р. У 2020 р. вартість угод M & A упала більш ніж на 50 %.

Невелике зростання спостерігається при фінансуванні фінтеху шляхом прямих інвестицій. Якщо у 2016 р. такі інвестиції становили 2,2 млрд дол, то у 2020 р. вони зросли до 2,7 млрд дол, найвище значення даного показника було у 2018 році.

Отже, за обсягами вкладених коштів найбільший потенціал простежується у сфері злиття та поглинання, хоча найбільше угод було укладено саме венчурними компаніями. Ця тенденція повністю відповідає політиці венчурних компаній, що вкладають ресурси у більш ризиковий бізнес та надають перевагу диверсифікації вкладених коштів.

Що стосується аналізу сфери діяльності фінтех-компаній, то світова практика показує, що найпопулярнішими за останні п'ять років є такі сектори: грошові перекази та платежі, альтернативне кредитування, страхові технології, блокчейн та криптовалюти, кібербезпека.

У епоху тотальної цифровізації стає актуальною проблема кібербезпеки, захисту персональних даних, ідентифікації і аутентифікації особистості в інформаційному просторі при здійсненні фінансових транзакцій. Згідно з прогнозами експертів, до 2021 року кіберзлочинці стануть причиною глобальних збитків економіки на суму в 6 трлн дол [7]. Тому, на сучасному етапі активно розвивається ринок технологій інформаційної безпеки, зокрема фінтех компанії у своїй діяльності в обов'язковому порядку беруть участь в плануванні системи безпеки, а також розробці стратегії реагування. Свідченням цього є те, що світові інвестиції у кібербезпеку збільшилися в чотири рази – з 500 млн дол в 2019 р. до понад 2 млрд дол в 2020 році [6].

У структурі світового ринку фінтеху 70% фінансування фінансових технологій припадає на американський ринок, незважаючи на поширення даного інструменту в інших країнах. Аналіз ринку фінансових технологій показав, що інвестори продовжують надавати перевагу вкладанню інвестицій у фінансові інновації США, які зберегли перше місце за фінансування відповідних стартапів. Сумарна вартість інвестиційних угод в США за підсумками 2020 року склали 79,2 млрд дол, що на 64,5% більше ніж у 2017 році.

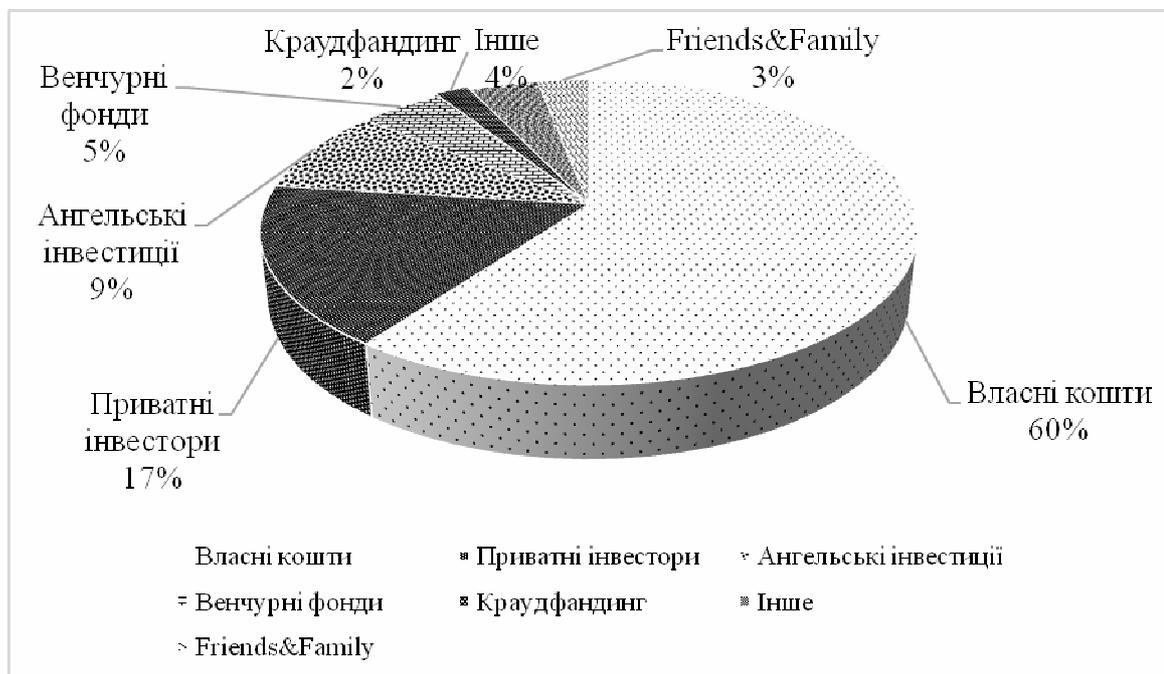
Загальні інвестиції в фінтех в регіоні EMEA впали з 61,5 млрд дол в 2019 р. до 14,4 млрд дол у 2020 р. через відсутність великих у рамках угод злиття та поглинання угод, таких як придбання Worldpay за 42,5 млрд дол в 2019 році. Аналогічна тенденція характерна для азіатському ринку – загальний обсяг інвестицій в фінтех-компанії в 2020 р. скоротився з 16,8 до 11,6 млрд дол роком раніше. Незважаючи на спад, експерти бачать в цьому ринку потенціал, оскільки у цьому регіоні поступово створюється власна розвинена фінтех-індустрія. Провідним ланкою виступають фінтех-стартапи, але й традиційні фінансові організації активно почали вкладати кошти в сучасні технології [6].

Таким чином, проведений аналіз функціонування ринку фінтеху в світі дає можливість виявити наступні його тенденції: висока ступень проникнення фінансових послуг; динамічне зростання інвестиції у фінтех; найпопулярнішими секторами вкладання коштів є грошові перекази та платежі, альтернативне кредитування, блокчейн та криптовалюта, кібербезпека, страхові технології; чотириразове зростання світових інвестицій у кібербезпеку; найбільш розвиненим регіоном у структурі світового ринку фінтеху є Північна Америка.

Що стосується українського ринку фінтеху, то він є нерозвинутим, тому особливості його розвитку мають деякі відмінності від світових. Слід зазначити, що він характеризується рядом показників, які створюють передумови щодо подальшого його динамічного розвитку.

Основним показником розвитку вітчизняного ринку фінтех є проникнення Інтернету. За даними Київського міжнародного інституту соціології, у 2008 році тільки 24% дорослого населення України мало доступ до Інтернету. У 2021 році Інтернетом користується 30 млн людей (67% населення країни), що на 33% більше ніж у 2019 році [8]. Активізація процесів в Інтернет-просторі пов'язана із збільшенням кількості власників смартфонів, що сприяє зростанню рівня популярності різних платіжних методів (безконтактні платежі, електронні гаманці, онлайн-оплати тощо).

Згідно з інформацією, яка наведена в українському Фінтех-каталозі-2020, лівова частка фінтех компаній працюють за рахунок заощадження засновників. На рис. 3 наведено джерела фінансування фінтех-компаній в Україні у 2020 році.

Рис. 3. Джерела фінансування FinTech компаній в Україні у 2020 році

Джерело: побудовано автором за даними [9]

У 2020 р. спостерігається тенденція на зростання частки приватних інвесторів (17%), ангельських інвестицій (9%) та венчурних фондів (5%), однак найбільша частка, близько 60% фінтех компаній, фінансуються за рахунок власних коштів.

Незважаючи на свою нерозвиненість, національний ринок фінансових технологій є високо сегментованим. На рис. 4 представлено розподіл фінтех компаній за сферами діяльності в Україні у 2020 р.

Рис. 4. Розподіл фінтех компаній за сферами діяльності в Україні у 2020 р., кількість компаній

Джерело: побудовано автором за даними [9]

Аналіз рис. 4 показує, що найпопулярнішим напрямом роботи фінтех компаній у 2020 р. стало упровадження інноваційних технологій та інфраструктури – 45 компаній, що на 14 % більше у порівнянні з минулим роком.

На другому місці – платежі та грошові перекази – 44 компанії, що на 14 % більше у порівнянні з минулим роком. Проявами цифрової трансформації цих послуг стали електронні гроші, мобільні додатки, нові типи карт, можливість переведення грошей з карти на карту тощо. У даний час цей вид фінансових послуг найбільш сильно схильний до цифровізації: сервіси онлайн-платежів і онлайн-переказів, P2P2, сервіси B2B3 платежів і переказів, хмарні каси і смарт-термінали.

На третьому – мобільні гаманці (22 компанії). Щодо іншуртех, діджитал та необанків, бізнес-кредитування, персонального кредитування, кібербезпеки, то вони займають рівнозначну кількість – 8-10 компаній. Значне зростання (43%) показала відносно нова галузь для вітчизняного ринку фінтеху LegalTech (технології в юридичній діяльності). Це зумовлено загальною необхідністю в діджиталізації юридичних послуг та переходу їх в онлайн.

Що стосується технології блокчейн, то другий рік поспіль спостерігається спад інтересу до цієї технології (лише 9 компаній у 2020-му році). Разом із тим, експерти вважають, що в майбутньому понад 50% ринку фінтех буде рухати технологія штучного інтелекту та big data, а ще 40% – будуть розвиватися внаслідок блокчейну [10].

Аналіз свідчить, що на ринку фінтех України бракує акселераторів, які допомагали б розвиватися компаніям на ранніх стадіях. Крім того, на відміну від загальноновизнаної практики, в Україні чимало компаній намагаються виходити на ринок уже з готовим продуктом. Тому більшість українських фінтехів за ступенем розвитку перебувають на стадії початку продажів або масштабування бізнесу й лише кожна п'ята є зрілою.

Особливістю вітчизняної фінтех-індустрії є концентрація технологічних компетенцій безпосередньо в банківській системі, що пояснюється слабо розвиненим сегментом самостійних фінтех-проектів порівняно з іншими зарубіжними ринками. Ефективний розвиток національного ринку фінтех в значній мірі залежить від співпраці й партнерства банків з фінтех компаніями, які інтенсивно працюють над розвитком фінансових технологій. За статистикою, 79% банків мають системи, з якими складно інтегруватися, і тільки 6% банків досягли бажаного ROI від колаборації з фінтех [11]. В Україні найбільш технологічні банки, зокрема Ощадбанк, Укрззбанк, Райффайзен банк Аваль, Альфа-банк, Укрсиббанк, ПУМБ, ОTR bank та Мегабанк, мають спільні проекти з фінтех компаніями. Винятком є лише ПриватБанк, який має власний потужний центр розробок. ПриватБанк продовжує активну діджиталізацію своїх послуг і фінансових сервісів, які давно вже вийшли за межі класичного банкінгу та формують в Україні нову цифрову екосистему на стику фінансових послуг, ритейлу та е-комерс. Крім того, ці банки мають власні центри інкубації і акселерації стартапів – вони розраховують отримати від них гарну віддачу у вигляді інноваційних продуктів і сервісів, які можна впровадити у себе. У найближчий рік, на думку експертів, основними сферами співпраці банків та фінтех-компаній будуть платіжні сервіси, системи штучного інтелекту, великі дані, автоматизація бізнес-процесів та кібербезпека.

В Україні поступово розвивається сегмент необанків, новий учасник фінтех-індустрії. У якості прикладу найбільшого вітчизняного банку можна привести Monobank, який нині працює у складі Universal bank. Протягом 2020 року відбувся бум українських необанків: почав обслуговування клієнтів sportbank, запустився O.bank, у бета-тестуванні знаходиться izibank та анонсований вихід Neobank [12].

Особливістю ринку фінтех є його волатильність. У той же час, чутливість інтересу споживачів фінтех-послуг до ринкових змін досить висока. При цьому невисока лояльність споживачів до конкретних фінтех-послуг призводить до того, що вони схильні швидко відмовлятися від тих чи інших фінтех-продуктів при появі нових.

Проведений аналіз функціонування ринку фінтех в Україні дає можливість зробити висновок про те, що сучасний стан вітчизняного ринку у порівнянні зі світовою практикою, знаходиться на початковій стадії формування. Серед основних причин, які перешкоджають його розвитку в Україні, слід виокремити наступні: недосконалість державного регулювання сфери фінансових технологій; несприятливий інвестиційний клімат в країні (відсутність інтересу зарубіжних і українських інвесторів до процесу інвестування у вітчизняні стартапи); недостатність і нерівномірність розвитку необхідної інфраструктури (телекомунікації і інтернет), якість і вартість послуг інтернету та мобільного телефонного зв'язку; брак фахівців в галузі нових фінансових та інформаційних технологій; низький рівень патентної активності, практично повна відсутність проривних IT-технологій, в тому числі в сфері фінтех; нерозвиненість венчурної інвестиційної системи; концентрація технологічних компетенцій безпосередньо у банківській системі; недостатньо висока технологічна і фінансова грамотність населення в цілому, падіння реальних наявних доходів населення, націленість на економію і консервативне збереження [13, с. 797-798; 14, с. 484].

Одночасно слід зазначити, що розвиток ринку Фінтех супроводжується високим рівнем поширення мобільного Інтернету серед населення, активністю банків в просуванні технологічних фінансових послуг. Однак, в цілому на сьогоднішній день розвиток фінансових технологій в Україні є незадовільним.

Аналіз тенденцій функціонування світового ринку фінтеху та специфічних особливостей національного ринку дозволяє запропонувати наступні науково-практичні рекомендації щодо ефективного функціонування та подальшого його розвитку в Україні:

1. Дотримання збалансованого підходу у сфері державного регулювання ринку фінансових технологій. З одного боку, завданням держави є створення сприятливого середовища для розвитку інновацій, з іншого – здійснення контролю та мінімізація ризиків, пов'язаних з функціонуванням фінтех ринку.

2. Запровадження відкритого банкінгу через затвердження норм європейської директиви PSD2 в Україні. Відкритий банкінг передбачає «об'єднання» різних банків і платформ в єдину систему і надання доступу до даних користувача з різних «точок». Національний банк України вже розробив концепцію і ініціював імплементацію стандарту на законодавчому рівні. Головна перевага цієї ініціативи в тому, що відкритий банкінг є стимулом для конкуренції [15].

3. Сприяння процесу кооперації банків і фінтех компаній на основі залучення до аутсорсингу фінтех компаній. Вони допоможуть реалізувати проекти, що вимагають швидкості і гнучкості. Цей тренд стимулює ще й інвестиції в стартапи з боку банків.

4. Підвищення рівня фінансової грамотності населення, що базується на простоті і доступності подання інформації, ергономічних і дизайнерських рішеннях, реалізації елементів штучного інтелекту, розвитку роботизованого консультування і машинного навчання у фінансовій сфері.

5. Формування кадрового потенціалу, що передбачає забезпечення в майбутньому доступу до фахівців, що володіють ключовими для фінтех галузі компетенціями, створення привабливої системи освіти, а також проведення сприятливої імміграційної політики.

Важливим моментом у розвитку фінтех є активна участь Національного банку України, який не тільки виконує роль мегарегулятора, але і виступає ініціатором і майданчиком для розвитку фінтех-проектів. За його участю у липні 2020 року затверджено «Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року» [12]. Одним із стратегічних напрямків цієї стратегії є розвиток ринку FinTech та цифрових технологій. Грунтуючись на ключових напрямках, заданих Стратегією розвитку фінтеху в Україні до 2025 року, Національний банк спільно із фінансовою спільнотою визначив наступні основні завдання: перехід більшості гравців ринку на стандарти відкритого банкінгу та інструменти віддаленої ідентифікації та верифікації; зростання частки безготівкових платежів із платіжними картками за кількістю до 85%; запуск регуляторної пісочниці та зростання кількості інноваційних продуктів, протестованих у ній, до 16-20 на рік; збалансований розвиток усіх ніш фінтеху; поширення використання інноваційних технологій у наглядових та регуляторних процесах; входження Національного банку України до «глобальної пісочниці» – Глобальної мережі фінансових інновацій (GFIN)

Висновки. Вивчення та науковий аналіз тенденцій розвитку ринку фінтеху в світі та особливостей його функціонування в Україні дає можливість зробити наступні висновки:

1. Узагальнюючи світовий досвід функціонування ринку фінансових технологій виявлені його ключові тенденції: високий глобальний рівень впровадження фінансових технологій, динамічне зростання інвестиції у фінтех, найпопулярнішими секторами вкладання коштів є грошові перекази та платежі, альтернативне кредитування, кібербезпека, блокчейн та криптовалюта, страхові технології; чотириразове зростання світових інвестицій у кібербезпеку; найбільш розвиненим регіоном у структурі світового ринку фінтеху є Північна Америка.

2. Функціонування ринку фінтеху в Україні у порівнянні зі світовою практикою має ряд специфічних особливостей: активність банків в просуванні технологічних фінансових послуг; більшість українських фінтехів за ступенем розвитку перебувають на ранніх стадіях; нерозвиненість формальної та неформальної венчурної інвестиційної системи; волатильність ринку FinTech; спад інтересу з боку фінтех-компаній до технології блокчейн; високо сегментований розподіл фінтех компаній за сферами діяльності й сконцентрований переважно на двох сферах – платіжні сервіси та впровадження інноваційних технологій та інфраструктури; фінтех компаній переважно фінансуються за рахунок заощадження засновників.

3. Для ефективного та безпечного функціонування і розвитку цифрових фінансових технологій необхідно дотримання грамотного і системного підходу з боку держави щодо правового регулювання сфери фінтех; запровадження відкритого банкінгу через затвердження норм європейської директиви PSD2 в Україні; сприяння процесу кооперації банків і фінтех компаній на основі залучення до аутсорсингу фінтех компаній; підвищення рівня фінансової грамотності населення, що базується на простоті і доступності подання інформації; формування компетентного кадрового потенціалу у сфері фінтех.

Підвищення ефективності функціонування ринку фінтеху в Україні дасть змогу запровадити міцну основу для сталого розвитку України та забезпечення цифровізації бізнесу та суспільства загалом.

Список літератури.

1. Рудич Л.В., Шевченко О.М. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8053> (дата звернення: 31.05.2021).

2. Мазаракі А., Волосович С. Fintech у системі суспільних трансформацій. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 2. С. 5–16.

3. Калашнікова Т.В., Самохіна С.А. Розвиток ринку фінансових технологій в Україні як фактор сприяння фінансовій інклюзивності. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія Економічні науки*. 2018. № 3. С. 201–210.

4. Global FinTech Adoption Index 2019. URL: <https://asd-team.com/blog/global-fintech-adoption-index-2019-report-highlights/> (дата звернення: 02.06.2021).

5. Фінтех в минулому, теперішньому, майбутньому... і українських реаліях 31.07.2020 URL: <https://ua-news.liga.net/economics/articles/finteh-v-minulomu-teperishnomu-maybutnomu-i-ukrainskih-realiyah> (дата звернення: 03.06.2021).

6. Pulse of FinTech H2'20. February 2021. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2021/02/pulse-of-fintech-h2-2020.pdf> (дата звернення: 04.06.2021).

7. Саликов А. Кибербезопасность и идентификация пользователей 16.04.2020 URL: <https://hightech.fm/2020/04/16/5-trends-fintech> (дата звернення: 07.06.2021).

8. Грицьк Т. Украинская аудитория соцсетей увеличилась на 7 млн человек – исследование 17.03.2021 URL: <https://ain.ua/2021/03/17/ukrainskaya-auditoriya-socsetej-2021-issledovanie/> (дата звернення: 08.06.2021).

9. Каталог фінтех компаній України 2020. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. 2020. URL: https://drive.google.com/file/d/1YxWMuhyGfxUIS8jJOFracM_VU41sw04/view/ (дата звернення: 10.06.2021).

10. ФінТех в Україні: звіт Проекту USAID “Трансформація фінансового сектору” та інноваційного парку UNIT.City. URL: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf (дата звернення: 14.06.2021).

11. Тютюн І. Нема лиха без добра, або як коронавірус змінить фінтех. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/06/11/661591/> (дата звернення: 15.06.2021).

12. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finteh2025.pdf?v=4 (дата звернення: 16.06.2021).

13. Дудинець Л.А. Розвиток фінансових технологій як фактор модернізації фінансової системи. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 794–798.

14. В'язовий С.М., Пасічник І.В. Розвиток fintech-індустрії в Україні та її ризики для банківської діяльності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 4 (21). С. 480–484.

15. Тютюн І. 37% українців не мають банківських карт. Навіщо фінтех Україні. *Бізнес*. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/vidkritiy-banking-shcho-chekeye-na-finteh-v-ukrajini-50063500.html> (дата звернення: 16.06.2021).

References.

1. Rudych L., Shevchenko O. (2020), “Development of financial technologies in conditions of digitalization of Ukraine's economy” *Efektivna ekonomika*, vol. 7, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8053> (Accessed 31 May 2021).

2. Mazaraki, A. and Volosovych, S. (2018), “Fintech in the system of social transformations”, *Visnyk KNTEU*, vol. 2, pp. 5–16.

3. Kalashnikova, T.V. and Samokhina, S.A. (2018), “Market development for financial technologies in Ukraine as a factor of promoting financial inclusion”, *Visnyk KhNAU im. V.V. Dokuchaieva, Serii Ekonomichni nauky*, vol. 3, pp. 201–210.

4. Report: “Global FinTech Adoption Index 2019” (2019), available at: <https://asd-team.com/blog/global-fintech-adoption-index-2019-report-highlights/>. (Accessed 02 June 2021).
5. Liha Net (2020), “Fintech in the past, present, future ... and Ukrainian realities”, available at: <https://ua-news.liga.net/economics/articles/finteh-v-minulomu-teperishnomu-maybutnomu-i-ukrainskih-realiyah> (Accessed 03 June 2021).
6. KPMG International (2021), “Pulse of FinTech H2’20”, available at: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2021/02/pulse-of-fintech-h2-2020.pdf> (Accessed 04 June 2021).
7. Salikov A. (2020), “Cybersecurity and user identification”, available at: <https://hightech.fm/2020/04/16/5-trends-fintech> (Accessed 07 June 2021).
8. Grycyk T. (2021), “Ukrainian audience of social networks increased by 7 million people – research”, available at: <https://ain.ua/2021/03/17/ukrainskaya-auditoriya-socsetej-2021-issledovanie/> (Accessed 08 June 2021).
9. The Ukrainian Association of Fintech and Innovative Companies (2020), “Ukrainian fintech catalog 2020”, available at: https://drive.google.com/file/d/1YxWMuhyGfxUIS8j7JOFRacM_VU41sw04/view (Accessed 10 June 2021).
10. UNIT.City (2018), FinTech in Ukraine: Report of the USAID “Transformation of the financial sector and the innovation Park”, available at: http://data.unit.city/fintech/fgt34ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf (Accessed 14 June 2021).
11. Tiutiun, I. (2020), “There is a silver lining, or as a coronavirus Fintech will change”, *Ekonomichna pravda*, available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/06/11/661591/> (Accessed 15 June 2021).
12. National Bank of Ukraine (2020), ‘Strategy for the development of FinTech in Ukraine until 2025’, available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finteh2025.pdf?v=4 (Accessed 16 June 2021)
13. Dudynets, L.A. (2018), “The development of financial technologies as a factor of modernization of the financial system”, *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, vol. 22, pp. 794–798.
14. V'iazovyj S.M., Pasichnyk I.V. (2019), “Development of the fintech industry in Ukraine and its risks for banking”, *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, vol. 4 (21), pp. 480–484.
15. Tiutiun, I. (2020), “37% of Ukrainians do not have Bank cards. Why Fintech Ukraine”, *Biznes*, available at: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/vidkritiy-banking-shcho-chekaye-na-finteh-v-ukrajini-50063500.html> (Accessed 16 June 2021).

Стаття надійшла до редакції 18.06.2021 р.